

891.71

9-36

891.71
Կ-36
Վ. ԳՐԱԴԱՆ

27 JUL 2006
19 NOV 2010

Մշակույթի նախարարության
Գրադարան

ԱԳԵՒՈՍ ԻՇԽԱՆԻ

ՊԵՏԱԿՈՒԹՅԱՆ

Թարգմ. + Վերան Արտատպում

№ 3

Գինը երկու կողմից

891.71
Կ-36

ԹԻՖԼԻՍ

Տպարան «ՀԵՐՄԵՍ» Գրաֆոկայտա փող. 6.

1911

Հայաստանի Հանրապետության
Կրթության նախարարություն

ԱԳԵՒՈՍ ԻՇԽԱՆԻ ՂԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

Մի նահանգում իշխում էր Ագևոս անունով մի գոռոզ իշխան: Թագաւորը նորան տուել էր լիազօր իշխանութիւն նահանգի բոլոր ժողովրդի այ. թշնամիները նորանից սարսափում էին, իսկ բարեկամները հետ չէր էլ լսում: Նորա ժողովուրդը խաղաղ ապրում էր, իմանալով իւր կառավարչի փառքը: Եւ հպարտացաւ իշխանը, և սկսեց կարծել, որ աշխարհումս իրենից զօրեղ և իմաստուն մարդ չկայ: Ապրում էր նա ճոխ ու փարթամ. անհամար էր նորա հարստութիւնը, անթիւ էին ծառաները, որոնց հետ նա երբէք չէր լսում, — անարժան էր համարում: Իւր կնոջ հետ նա լաւ էր ապրում, բայց նորան էլ խիստ էր պահում, այնպէս որ նա չէր համարձակվում ինքը լսուել, այլ սպասում էր մինչև որ մարդը մի բան հարցնէ կամ ասէ:

Այսպէս ապրում էր Ագևոսը, ամենբոց հեռու, իւր ճոխ պալատում՝ կարծես միշտ կանգնած լինէր մի բարձր աշտարակի գլխին, իսկ ցածր, ներքեում մարդիկ լինէին կանգնած:

Մի ամիս օր գնաց Ագևոսը եկեղեցի: Նա գնաց իւր կնոջ հետ պերճ շորերով. ոսկեհուռ թիկնոց, ականակուռ գօտի, իսկ նոցա գլխին բըռնած տանուամ էին դիպակէ հովանի: Առաջից և յետեից զինուորներ էին գնում սրերով ու սուսեր, ներով և այդպէս հասցրին նոցա մինչև եկեղեցու իրենց կանգնելու տեղը: Նոցա չորս կողմը կանգնեցին կառավարիչներն ու պաշտօնեաները: Լսում էր Ագևոսը պատարագը և ինքն իրեն մտածում ճիշտ է ասած սուրբ Գրքումը, թէ ոչ:

Սկսեց տէր հայրը կարդալ գիրքը և հասաւ այնտեղը, որ ասում է. «հարուստները կ'աղքատանան և աղքատները կը հարստանան». այս բառերը որ լսեց Ագևոսը, սաստիկ բարկացաւ և գորգոռաց տէր-հօր վերայ:

— Այդ ինչ կարգացիր դու, սևաւոր. չե՞ս տեսնում, որ այդ սուտ է. միթէ՞ կարող եմ ես աղքատանալ:

Տէր-հայրը ուշ չդարձրեց անգամ իշխանի սասածին և դարձեալ շարունակեց կարդալ:

Ժամատացութիւնը վերջացաւ: Ջայրացած իշխանը հրամայեց տէր-հօրը շղթայով կապել ու բանտը ձգել. իսկ այն թերթը, որի վրայ գրած էին այդ բառերը, պատռել, ոչնչացնել տուեց:

Հրամանը իսկոյն կատարեցին՝ թերթը պատռեցին, խեղճին ձգեցին բանտը: Ագևոսը գնաց իւր պալատը ուրախութիւն անելու:

* * *

Մի օր մի պատանի քաղաքից դուրս՝ դաշտում տեսնում է մի սիրուն, աննման եղջերու և մտածում է յայտնել իշխան Ագևոսին իւր տեսածը ու այդպէս նորա սիրտը շահել: Վազում է քաղաք, գալիս է իշխանի պալատը և յայտնում սպասաւորներին. լուրը հասնում է իշխանին, որ և իսկոյն հրամայում է պատրաստութիւն տեսնել որս գնալու:

Իշխանը որսորդների հետ միասին դուրս է գալիս դաշտը—տեսնում է եղջերուին և ընկնում ետեից. իսկ եղջերուն հանգիստ կանգնած մտիկ է տալիս որսորդներին և կարծես մի բանի է

սպասում: Ազեոսը իւր կեանքում երբէք չէր տեսած այդպիսի մի սիրուն եղջերու. դմայուած իշխանը ընկնում է ետեից և զարմանում որ եղջերուն չէ հեռանում, փախչում, այլ կանգնած հանգիստ մտիկ է տալիս նորան իւր մեծ աչքերով կարծես մի բան է կամենում ասել:

Իշխանը մօտենում է և կամենում է նիզակով տալ. եղջերուն շուռ է գալիս, թափ է տալիս իւր ճիւղաւոր եղջիւրները և փախչում. իշխանը ընկնում է նորա ետեից—բայց ձին յետ է մնում:

Մի փոքր անցնում է, յետ է նայում իշխանը և տեսնում, որ որսորդները շատ են յետ մնացել: Շուռ է գալիս կրկին և տեսնում, որ եղջերուն կամաց է գնում: «Ա՛յ, այժմ կը բռնեն»,—մտածում է ինքն իրան իշխանը և ձին քշում: Դարձեալ իշխանը բոլորովին մօտեցած կամենում է նիզակով տալ, բայց եղջերուն դարձեալ թափ է տալիս իրան և փախչում: Որսորդները վազուց անհետացել էին և դաշտումը մնացել էին եղջերուն և իշխանը:

Աւերող կէս որ իշխանը ընկած էր եղջերուի

ետեից, բայց չէր կարողանում բռնել: Յանկարծ տեսնում է, որ եղջերուն զետի մօտ է գնում. «այ, այժմ կը բռնեն»,—ասում է ինքն իրան ու դարձեալ ձին քշում: Գետի մէջտեղը մի փոքրիկ կղզի կար փշերով ու խիտ ծառերով պատած. եղջերուն վազում է, գալիս հասնում ափը, իրան ջուրը ձգում, լող տալիս, դուրս է գալիս կղզին և ծառերի մէջ կորչում:

Ազեոսը տեսնում է այս, ուրախանում է, մօտենում է ջրին, ձին քշում ջուրը: Բայց գետը խոր էր. մի քանի քայլ անում է ձին, ոտքերը կտրվում են դետնից, երևում է միայն ձիան գլուխը. «այսպէս անցնելը անկարելի է»,—մտածում է իշխանը, ձին յետ է դարձնում, դուրս բերում ափը, կապում ծառիցը, շորերն էլ հանում է, ճիւղերից կախ անում և ինքը մտնում է ջուրը: Լող է տալիս, հասնում միւս ափը, դուրս գալիս ջրից և սկսում որոնել եղջերուին: Նայում է վերեից Աստուած և բարկանում Ազեոսի վրայ. հրամայում է հրեշտակին, որ գնայ Ազեոսի կերպարանքը ստանայ, հագնի նորա շորերը, նստի նորա ձին և գնայ քաղաք. և հրեշտակը կատարում է Տիրոջ պատուէրը:

Իսկ Ագևոսը այդ ժամանակ որոնում էր եղջերուին. խեղճը շատ դէս ու դէն ընկաւ, բայց չիմացաւ, թէ ուր է փախել: Ո՞ւր կարող էր փախչել, մտածում էր ինքն իրան. առաջը մեծ գետ է, ոչ մի գաղան չէ կարող անցնել գետը և վերջապէս կրտսննէի թէ անցնելու լինէր: Մտածեց, մտածեց, տեսաւ որ դուր է չարչարվում. բայց տեսաւ որ ոչ ձի կար և ոչ թռղած շորերը: Իշխանը սաստիկ բարկացաւ այս բանի վերայ. նա կարծում էր, որ մի գող պէտք է տարած լինի ձին ու շորերը և մտքում արդէն պատփի էր ենթարկում գողացողին: Բայց ցաւալի էր նորա դրու-թիւնը՝ խեղճը անսովոր, ոտաբոբիկ ընկել էր դաշտով գնում, բարը ու աւազը կտրտում էին խեղճի ոտները, խոտը ծակում էր. երբէք իւր կեանքում այդպիսի օր կրած չէր: Այսպէս խեղճը գնաց բաւական տեղ, մօտեցաւ մի բլրի, բարձրացաւ վրան և տեսաւ, որ հովիւը այնտեղ տաւար է արածեցնում:

— Այ մարդ, — ասաց նա, — արի այստեղ:

Հովիւը նայեց վրան և շատ զարմացաւ. «որ-տեղից դուրս եկաւ այս տկլոր մարդը», — մտա-

ծեց նա. առաւ մի ձեռքը մտրակի, միւսը՝ շուին և կամաց կամաց մօտեցաւ նորան:

Ագևոսը որ նորան տեսաւ, ամպի պէս գոռաց վրան:

— Ք՞ան էս, ինչ է, այ մարդ, ինչո՞ւ չես գալիս, երբ մարդ կանչում է:

— Իսկ դու ո՞վ ես — հարցնում է հովիւը: — Ի՞նչ ես կամենում:

— Ասա, ո՞վ է փախցրել իմ ձին ու շորերը:

— Ասա, դու ինքդ ո՞վ ես — զարձեալ հարցնում է հովիւը:

— Ինչպէս թէ ո՞վ եմ. անպիտան, չէ՞ս տեսնում, որ ես ձեր իշխան Ագևոսն եմ:

Այս որ լսեց հովիւը, նայեց վերան ու ակամայ ծիծաղեց. «այ ցանցան, ի՞նչ ես դուրս տալիս. մեր իշխանը ճէնց այս ըսպէիս որսորդների հետ միասին վերագարծաւ քաղաք»:

— Այդ ի՞նչ ասացիր, ինչպէ՞ս համարձակուեցիր, անպիտան — գոռաց Ագևոսը:

— Կորիք, գնա, թէ չես կամենում մտրակիս համը տեսնել:

Բարկութիւնից Ագևոսը չէր իմանում, ինչ անէր. նա մոռացաւ, որ տկլոր էր և ընկաւ հովիւի

վերայ: Բռնեց թեկոյը, կամեցաւ խփել, բայց հովիւը դուրս պրծաւ, Ազևոսին գետնավը տուեց և մի բանի անգամ մտրակի ոյժը փորձեց վերան:

— Այ քեզ խօսքերիդ համար, այժմ գնա, ուր կամենումես:

Խեղճ Ազևոսը ծեծ կերած վեր կացաւ և կամաց հեռացաւ: Անցաւ մի փոքր, հովիւը խղճահարուեց. «զուր տեղը էս մարդուն ես ծեծեցի»:
— մտածեց նա. — «կարելի է խելագար է»:

Ազևոսը բաւական անցել էր. յանկարծ լսեց որ մէկը կանչում է.

— Այ մարդ, յեա դարձիր:

Ազևոսը յեա դարձաւ, տեսաւ՝ հովիւը մի ձեռքով մի բան բռնած, միւսով կանչում է նրան:

— Յեա դարձիր, այդպէս տկլոր ուր ես գնում. այ քեզ այս տոպրակը, շապկի տեղ անց կացրո՛ւ վերադ:

Ազևոսը բարացել էր մնացել. ամօթից գետինն էր մտնում: Հովիւը հանեց գօտիից դանակը, երեք տեղ բաց արեց տոպրակի վերայ. մէկը՝ որ գլուխը անց կացնի միջից, իսկ միւս երկուսը ձեռների համար, և մօտենալով Ազևոսին ասաց՝ տոպրակը

դատարկ է, պէտք չէ ինձ—միջի հացը հատել է. լաւ չէ, որ մարդ տկլոր գնայ. սոս, շապկի տեղ հագիր:

Ազևոսը ոչինչ չատաց, հագաւ տոպրակը և ուղևորուեց քաղաք: Ճանապարհին նա մտածում էր իւր թշուառութեան վերայ. որտեղից եկաւ այս օրը իմ գլխին. երևի, մի խաբեբայ հագել է իմ շորերը, նստել իմ ձին ու գնացել: «Շն, ես ցոյց կըտամ անպիտանին, թէ ով եմ. կըհրամայեմ հրապարակաւ գլխատել. հովուին էլ կըհասնի», — մտածում էր նա. բայց յանկարծ միտքն ընկաւ. տոպրակը և ամօթից կարմրեց: Այսպէս, մտքերի հետ ընկած գնում էր Ազևոսը, մինչև որ մուտքը ընկաւ: Մտիպուած խեղճը պէտք է դաշտումը զիշերէր: Արտից առաւ մի խուրձ խոտ, դրեց գլխատակը և քնեց մինչև առաւօտ: Ծէգը որ ընկաւ, վեր կացաւ Ազևոսը քնից և շարունակեց իւր ճանապարհը: Ճանապարհին տեսաւ որ մի բազմութիւն իւրեանց սայլերով գնում է քաղաք: Մարդիկ որ տեսան նորան, մօտեցան և հարցրին, թէ ի՞նչ մարդ է, ուր է գնում և ինչո՞ւ տոպրակ է հագել: Ազևոսը մտաբերեց կերած ձեռքը և

սկսեց խաբել. ես, ասաց նա, այստեղացի չեմ: Ես ձեր քաղաքովը անցնում էի, ճանապարհին աւազակները ընկան վերաս, ծեծեցին, շարպեցին, ձիս, շորերս ու փողերս խլեցին, ինձ էլ այս տուպրակը հագցրին ու բաց թողին:

Մարդիկը խղճացին վերան. հաւաքեցին՝ որը շապիկ, որը վարտիկ. մէկը տուեց նորան իւր մաշուած ոտնամանները, միւսը՝ հին արխաւուզը, երրորդը՝ դտակը: Ագետը շնորհակալութիւն արեց, հարցրեց նոցա անունը, որտեղ են ապրում և ուղևորուեց քաղաք. այժմ նա մի փոքր ուրախ էր:

«Շուտով նեղ օրերս կ'անցնեն, — մտածեց նա. — Չարագործին կը պատժեմ, ինձ օգնողներին կը վարձատրեմ»:

Այսպէս մտածելով նա մտաւ քաղաք, գնաց ուղղակի վանքի հրապարակը. այնտեղ էր նորա պալատը: Կամեցաւ դարւազէքը մտնել, բայց պահապանները չճանաչեցին նորան և ներս չթողեցին. միտքն ընկաւ հովուի ծեծը, դողը ընկաւ սիրտը, թողեց հեռացաւ ու սկսեց մտածել, թէ ինչ անէր: Ուղղակի տուն մտնել անկարելի էր՝ մինչև որ երթաս, հասնես խաբերային, կը ծե-

ծեն, կը ջարդեն, բանտն էլ կը ձգեն. ո՞վ դիտէ, գուցէ սպանեն էլ: «Պէտք է սպասեմ», — ասում էր նա: Գնաց բազար, մտաւ բանուորների շարքը. մի մարդ չնչին գնով վարձեց նորան աղիւս կրելու մի շինութեան համար: Մանր էր թւում նորան աշխատանքը — ուսերը անսովորութիւնից արիւնլուայ էին եղել, ինքն էլ ծեծուած ջարդուածի էր նմանում: Երեկոյեան, վարձը որ ստացաւ, երեք մաս արաւ՝ մի մասը տուեց հացի, միւսը պահեց. գիշերելու համար, իսկ երրորդը տուեց թղթի, որ նամակ գնէ կնկանը: Մարդ ու կնիկ իրար մէջ մի գաղտնիք ունէին, բացի նոցանից այդ գաղտնիքը ոչ ոքի յայտնի չէր. որպէսզի կնիկը հաւատայ մարդու խօսքերին, մէջն էլ յիշեց այդ գաղտնիքը: Նամակը գրեց, մօտեցաւ իւր պալատին, տեսաւ իւր կնկայ աղախիններից մէկին, տուեց նորան, որ տայ կնկանը, ինքն էլ դրան մօտ կանգնած սպասում էր պատասխանին:

Կնիկը նամակը կարգաց ու շատ զարմացաւ. նա բոլորովին հաւատ չընծայեց գրածին, որովհետև մարդը մօտը կանգնած էր: Երևի, մարդս

չէ կարողացել ծածկել մեր գաղտնիքը և մէկին
 ասել է, մտածեց նա: Նա վախենում էր ամուս-
 նուց, նա գիտէր, որ ամուսինը եթէ իմանայ
 նամակի մասին, իրան անշուշտ կըպատժէ—և որ
 նամակ գրողին վախեցնէ, հրամայեց նորան
 բռնել, բերել բակը և մի լաւ ձեծել: Ծառաները
 կատարեցին հրամանը՝ ներս բերեցին Ագեևին,
 լաւ ձեծեցին և կիսակենդան բաց թողեցին:
 Խեղճ Ագեևը թողեց գնաց, մի կերպ հասաւ
 բարվանսարէն, որտեղ իջել էր. ամբողջ գիշեր
 լսեղճը տանջվում էր, մինչև որ լուսադէմին կա-
 րողացաւ քնել. մարմինը ձեծից ցաւում էր, իսկ
 սիրտը աւելի վատ՝ բարկութիւնն ու կատա-
 ղութիւնն ուտում էին նորան:

Առաւօտը լուսացաւ: Քարվանսարայի տէրը
 կնիկայ հետ պատրաստուեցին ժամ գնալու: Կնիկը
 դուքուած դուրս եկաւ դարևազից. իսկ մարդը
 մնաց բակում: Կնիկը սկսեց մարդուն ձայն տալ.

— Արի, — ասում էր նա, — թէ չէ իշխանը կ'եր-
 թայ կըմանի եկեղեցի, էլ չենք տեսնիլ:
 Այս որ լսեց Ագեևը՝ հարցրեց.
 — Ո՞վ է ձեր իշխանը:

— Իսկ դ՞ո՞ւ ով ես. երևի, այստեղացի չես,
 որ չես իմանում. մեր իշխանը Ագեևն է. 12
 տարի աիբում է նա ամբողջ քաղաքին և նահան-
 գին: Շատ ահարկու է մեր իշխանը. անցեալ
 օրը տեսայ թէ չէ, քիչ մնաց վախիցս սիրտս
 գնար:

Ագեևը չգիտէր, գնա՞ր եկեղեցի թէ չէ.
 «էհ, — ասաց նա մի փոքր մտածելուց յետոյ, —
 ինչ լինի, լինի, կ'երթամ», — ասաց ու գնաց,
 մտաւ եկեղեցի և կանգնեց գաւթումը բաղմու-
 թեան հետ, որտեղ պէտք է գար իշխանը:

Ահա տեսնում է նա՝ թիկնապահները սրե-
 րով, աստիճանաւորները իւրեանց զարդարուն
 շորերով գալիս են: Եւ իշխանը ամպհովանու տակ
 գալիս է իշխանուհու հետ միասին ոսկէթել շո-
 րերով ու թանկագին քարերով շարած գօտիներով:
 Ագեևը նայեց իշխանի դէմքին և դողաց վախից՝
 Աստուած բացեց նորա աչքերը: Նա տեսնում էր
 այժմ, որ Աստուծոյ հրեշտակն է այդպէս
 իշխանի կերպարանք ընդունել. վախից թողեց
 եկեղեցին, թողեց, փախաւ քաղաքից գուրս...

* * *

Երկար փախչում էր նա, ինքն էլ չգիտէր,
 թէ ո՞ւր է գնում: Եւ յանկարծ նա ընկաւ մի
 խիտ անտառի խորքը. յոգնածութիւնից նա ըն-

կաւ խոտի վերայ ծառի տակ և երկար ժամանակ այսպէս ուժաթափ, թուլացած ընկած մնաց. կարծես հողին թուած լինէր նորա մարմնից...

Կէս գիշերին նա արթնացաւ. նա սլօժմ մոռացել էր բոլոր պատահածը. նա չգիտէր, ինչո՞ւ աստղերը ծառերի միջից նայում են նորան, ինչո՞ւ գլխավերեք ծառերը քամուց խշխշում են, ինչո՞ւ է ցուրտ և ինչո՞ւ անկողինը թողած տանը՝ այնտեղ խոնաւ խոտի վերայ է պառկել: Սկսեց անցեալը մտաբերել—և սաստիկ լալ՝ միտքն ընկաւ իւր բոլոր կեանքը. նա հասկացաւ վերջապէս, որ Աստուած ոչ թէ նորա համար էր պատժել նորան, որ սա հրամայել էր սուրբ գրքի էջերը պատռել, ո՛չ. նա տեսաւ, որ Աստուած նորան պատժել էր նորա ամբողջ կեանքի համար: «Աստուծոյ բարկութիւնը շարժեցի,—մտածեց նա,—արդեօք կըտայ նա ինձ թողութիւն իմ մեղքերիս համար»: Երկար ժամանակ այս դրութեան մէջ պառկած լաց էր լինում և Աստուծոց թողութիւն խնդրում: Աստուած լսեց նորա ձայնը և զօրութիւն պարգևեց նորան:

Արդէն լուսացել էր: Ազևոսը վեր կացաւ

տեղից և գնաց տեսնելու, թէ ի՞նչ կայ աշխարհումը:

* * *

Անցնում է Չ տարի: Ազևոսի կնիկը կարծում է, թէ մարդը իւր հետ միասին պալատում է ապրում:—Միայն այժմ զարմանում է, ինչից է որ մարդը այժմ բարի է և հանդարտ, ոչ ոքին չէ գլխատում, ոչ ոքին չէ պատժում, չէ գնում այլ ևս որսի, այժմ միայն եկեղեցի է գնում, մարդկանց կռիւներն ու վէճերն է ըննում և հաշտեցնում իրար հետ: Շատ էլ սակաւ է տեսնում մարդուն, այն էլ ինչպէ՞ս՝ հեղութեամբ կընայի վերան, մի քաղցր խօսք կ'ասէ և կըհեռանայ, կ'երթայ, կըփակուի սենեակում: Վերջապէս մի օր կնիկը չէ համբերում, գալիս է մօտը և աւսում. «Տէր իմ, ասան ինձ, ի՞նչ եմ արել քեզ, ինչո՞ւ ինձանից քեզ հեռու ես պահում, ասան, որ ես էլ լիմանամ»:

Հրեշտակը նայում է վերան և ժպտալով պատասխանում.— «Ոչինչ չես արել, սիրելիս, միայն ես Աստուծուն խօսք եմ տուել Ձ տարի քեզ մտքիցս ձգեմ. անա անցնում է երրորդ տա-

րին, շուտով կրսկսես ապրել դարձեալ քո մարդու հետ, — ասաց և գնաց փակուեց սենեակում: Խեղճ կինը շատ լացեց և վերադարձաւ իւր սենեակը:

Այսպէս նոքա ապրեցին շարունակ երեք տարի:

Մի շաբաթ էր մնում, որ երրորդ տարին լրանայ, երբ Իշխանը հրամայում է ժողովել իւր մօտ դաւառի ամեն ծայրից բոլոր որբերին ու աղքատներին՝ կամենում էր նոցա հիւրասիրել և ընծաներ տալ: Ձիաւորներ գնացին ընկան բաղաքից քաղաք, գիւղից գիւղ հրաւիրուածներին կանչելու: Իշխանի բակը շուտով լցուեցին ամեն տեղից որբերն ու աղքատները, կաղերն ու կոյտեղից որբերն և ծերերը: Եկողները անդամալոյծներն ու ծերերը: Եկողները թիւը այնքան շատ էր, որ տեղ չլինելու պատճառով, մի քանիսը նոցանից տեղաւորուեցին վանքի բակում:

Իշխանը եկաւ մտաւ եկեղեցի. աղքատներն էլ հետը մտան, ինչքան որ եկեղեցին կարող էր տանել, իսկ մնացած ամբոխը կանգնեց եկեղեցու դրան մօտ: Իշխանի սպասաւորները այդ ժամա-

նակ հրապարակում բաց էին սնում սեղանները և հացը գցում. դարսում էին խմորեղէն, արգանակ, միս և գինի. բոլոր որբերին տեղ եղաւ սեղանների շուջը:

Շուտով երևեցաւ իշխանը. նա եկեղեցու դրանը կանգ առաւ, ձեռքով արաւ՝ բոլորը լուեցին:

— Շատ ուրախ եմ, բարի մարդիկ, — ասաց նա, — խնդրեմ, նստէք ձեր տեղերը և անուշ արեք. և երբ կը վերջացնէք, ես դարձեալ կը գամ ձեզ մօտ: — Իշխանը գնաց պալատը: Հրաւիրուածները նստեցին սեղան. մի շաբթ կոյրեր տեղաւորուեցին մի սեղանի շուրջը. նոքա 12 հոգի էին բացի իւրեանց զլխաւորից: Սա նստեցրեց նոցա և սկսեց ծառայութիւն անել՝ արգանակը ամանները ածեց, բաժանեց հացը, խմորեղէնը, կտրատեց միսը, գզալները տուեց նոցա: Կոյրերը վայելում էին, իսկ ինքը մէկից անցնում գալիս էր միւսի մօտ ծառայութիւն անում:

Ճաշը վերջանում էր. իշխանը դարձաւ պալատից և անցաւ աղքատների շաբթ: Նա մէկին մի բան էր ասում, միւսին հարցնում, երրորդին մխիթարում. իսկ նորա սպասաւորները

հանդերձներ և փող էին բաժանում ամենքին: Վերջապէս իշխանը մօտեցաւ վերջին սեղանին, սրտեղ կոյրերն էին: Սոցա գլխաւորը (ման ածողը) երբ իշխանին տեսաւ, գողգողաց և սպըրդնեց: իշխանը մօտեցաւ նորան և հարցրեց.

— Դու էլ աղքատ ես:

— Ո՛չ, վսեմափայլ իշխան, ես աղքատ չեմ. ես աղքատների ծառան եմ:

— Լաւ ասացիր, այ մարդ. ինչպէ՞ս է անունդ:

— Ինձ Ալեքսիանոս են ասում, — ասաց նա գետնին նայելով:

Հրեշտակը նայեց նորա աչքերին, ժպտաց և ասաց.

— Ամեն սուտ ստի տեղ չի անցնիլ: Սրի յետեիցս:

Թողնելով իւր կոյրերին, նոցա գլխաւորը գնաց իւր իշխանի հետ պալատ: Անցնում են նոքա բաղնիքեան միջով և ահա ամենքը աչքերը դարձրել են նոցա. կարծես, երկու եղբայր լինին նոքա, այնքան նման են միմեանց. երկուսն էլ բարձրահասակ, սև մազերով, գէմքի

գծագրութիւնը բոլորովին մէկ է. միայն Ալեքսիանոսի մազերը չալ են ընկել, դէմքն էլ արեից ու քամուց թուխ է դարձել, մինչ դեռ իշխանի երեսը սպիտակ է և պարզ: Բազմութիւնը ճանապարհ տուեց, նոքա անցան պալատը: Հրեշտակը տարաւ նորան հեռաւոր սենեակներից մէկը և փակեց դուռը:

— Ես քեզ ճանաչեցի, Ազևոս, — ասաց նորան իշխանը, — բայց դու ինձ ճանաչում ես:

— Գիտեմ, Տէր, դու եկել ես Աստուծոյ մօտից ինձ պատժելու: Մեղայ մեղքերիս և ողջ անցեալ կեանքիս համար: Շատ լացեց Ազևոսը, աղի արտասուք թափելով. իսկ Հրեշտակը կանգնած է նորա դիմաց՝ պայծառ դէմքով և ժպիտը երեսին: Բարձրացրեց Ազևոսը գլուխը, կտրեց լացը՝ երբէք այսպիսի ժպիտ նա չէր տեսել:

— Վերջացաւ քո պատիժը, — ասաց նորան Հրեշտակը, — ան իշխանական ծիրանիդ, սուրդ և դաւազանդ, իշիիր ժողովրդին իմաստութեամբ և հեղութեամբ. այսուհետև եղիր ժողովրդի եղբայրը:

— Չէ, Տէր իմ, չեմ կամենում ես ոչ սուր,

նչ գաւազան, ոչ գտակ, ոչ էլ ծիրանի: Ես չեմ
 կամենում թողնել իմ կոյր ընկերներին, ես նոցա
 համար և լոյս եմ, և կերակուր, և բարեկամ, և
 եղբայր: Երեք տարի շարունակ ես աշխատում
 եմ նոցա համար, սրտով և հոգւով ես կապ-
 ուած եմ նոցա հետ: Ներքիւ ինձ, թող զնամ
 նոցա մտ:

— Լաւ ես ասում, Ազեոս, — ասաց Հրեշ-
 տակը, — զնն խողաղութեամբ:

Վեր կացաւ Ալեքսիանոսը, զնաց կոյրերի
 մտ. ամբողջ կեանքը աշխատեց նոցա համար.
 շատ տարի նա այսպէս ապրեց մինչև իւր մահը:

Իսկ Հրեշտակը երեք օրից յետոյ թողեց
 իշխանի մարմինը: Թաղեցին մարմինը: Շատ ցա-
 ւեց ժողովուրդը իւր իշխանի մահուան վերայ, որ
 սկզբում գոռոզ էր, իսկ վերջը հեզ ու խոնարհ:

Իսկ Հրեշտակը բարձրացաւ երկինք: Աստու-
 ծոյ մտ:

Կ իսկ կրեզպի

« Ազգային գրադարան

NL0318602

10.338